

ELEKTROCHEMIE

Elektrochemický potenciál

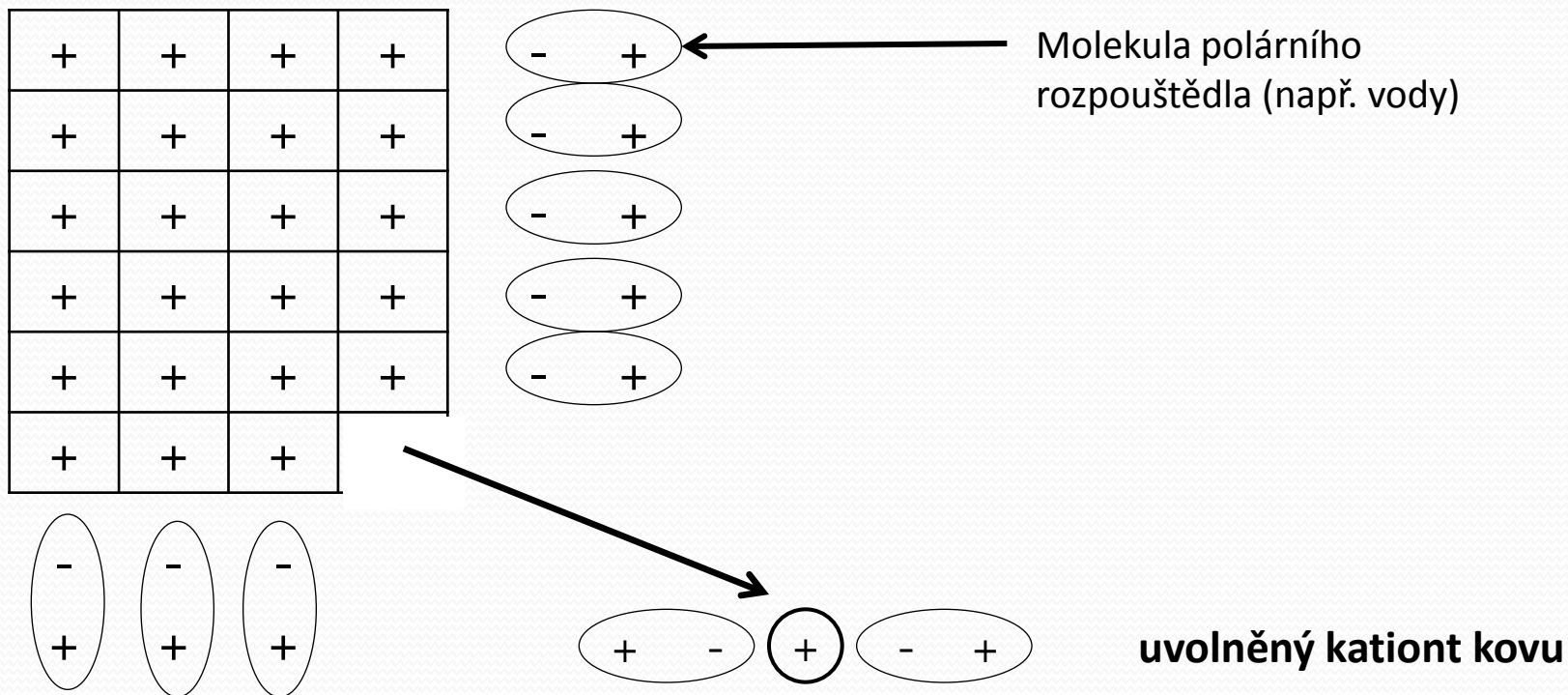
Standardní vodíková elektroda

Oxidačně-redukční potenciály

Elektrochemie

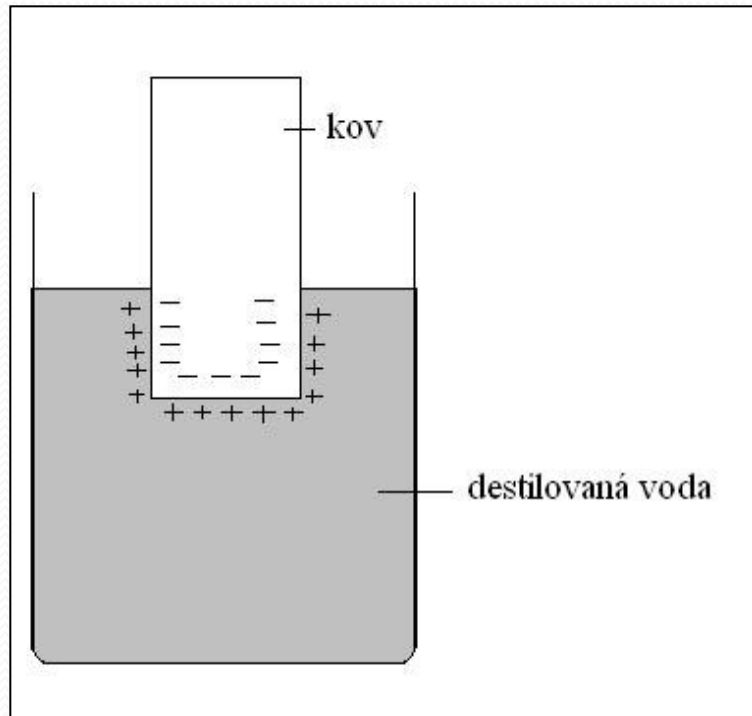
rovnováhy a děje v soustavách nesoucích elektrický náboj

Krystal kovu ponořený do destilované vody

Elektrická dvojvrstva

Kov ponořený do destilované vody

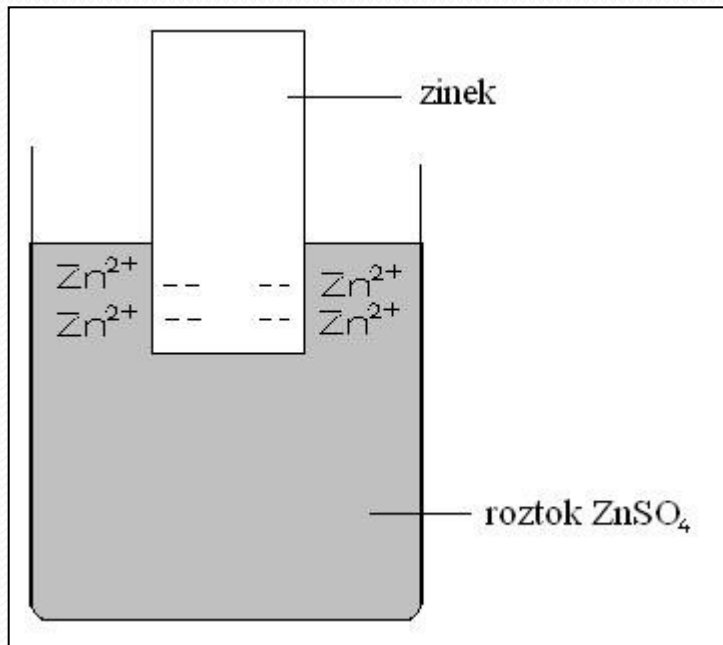

- Do vody se **uvolní část kationtů kovu**
- Elektrony do roztoku neprojdou → přebytek e- na kovu
- --> **záporné nabití kovu**
- Vznikne tzv. elektrická dvojvrstva
- Ustavení dynamické rovnováhy

Elektrická dvojvrstva

vzniká i tehdy, ponoříme-li kov do roztoku svých iontů

Zinek ponořený v ZnSO_4

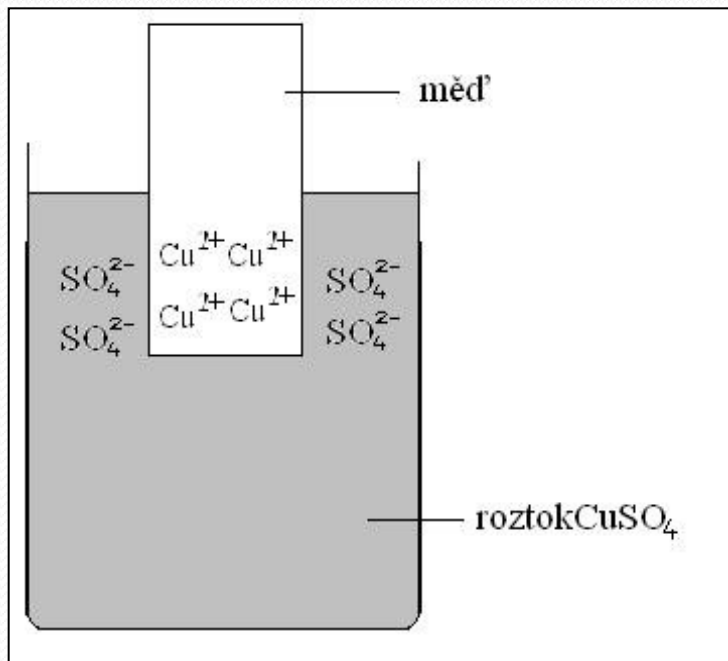

- **Zinek uvolňuje** do roztoku své soli kationty Zn^{2+}
- **Povrch zinku se nabije záporně**
- **Okolí zinku se nabije kladně**
- **Vzniká elektrická dvojvrstva**

Elektrická dvojvrstva

některé kovy mají tendenci z roztoku své soli kationty přijímat

Měď ponořená v CuSO_4

- Povrch **mědi** se nabije **kladně** – **vyloučí se Cu^{2+}**
- Okolní **roztok** se nabije **záporně** (obsahuje nadbytek SO_4^{2-})
- vzniklá dvojvrstva má **opačnou polaritu než zinek**

Poločlánek

- Soustava, která vznikne ponořením kovu do roztoku své vlastní soli
- Vzniká zde elektrická dvojvrstva
- Elektrický potenciál dvojvrstvy **nelze měřit**

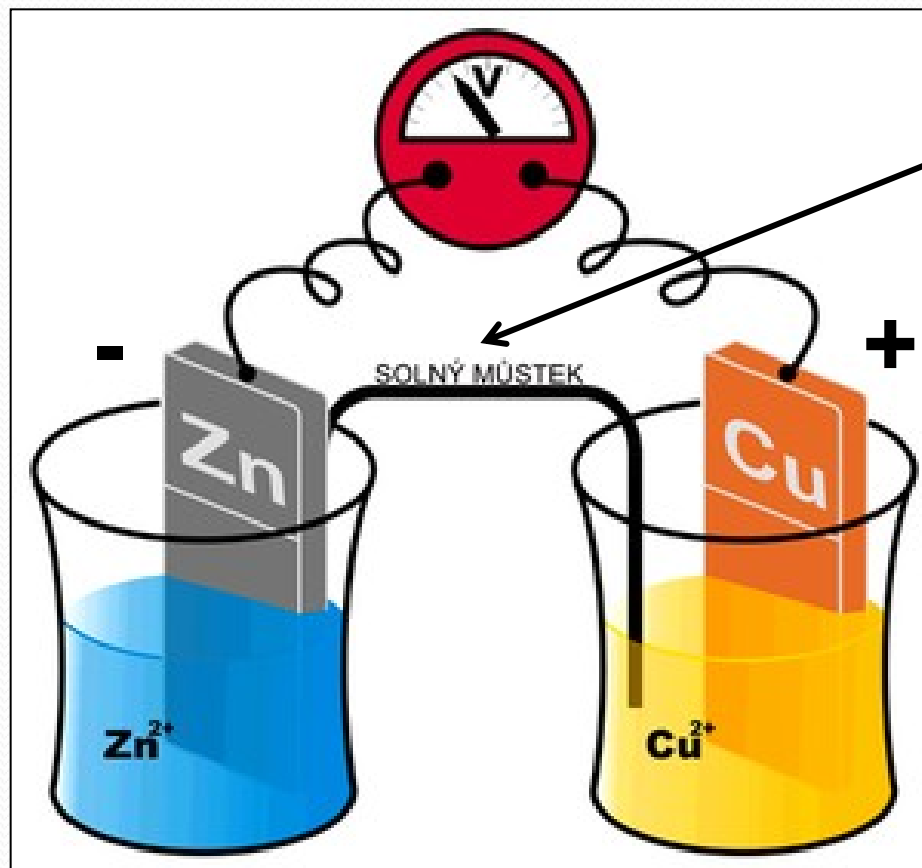
Článek

- Soustava dvou propojených poločlánků
- Existuje zde potenciální rozdíl mezi dvěma poločlánky
- Elektrický potenciál **lze měřit**
- **DANIELLŮV ČLÁNEK (model)**

Elektrochemický potenciál

veličina spojená s elektrickou prací, která je nutná k přesunu elektrického náboje

Daniellův článek

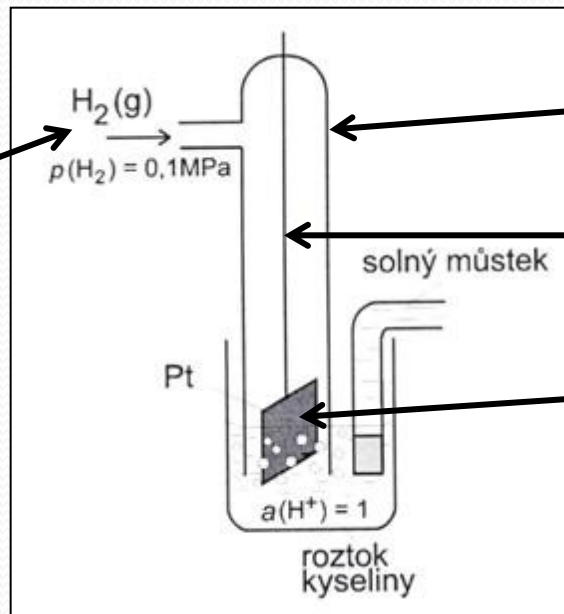
Trubice naplněná inertním elektrolytem
→ přenos náboje

Potenciál kovu

hodnota potenciálního rozdílu mezi elektrodami článku sestaveného z poločlánku kovu a srovnávacího poločlánku

Standardní vodíková elektroda $E^0 = 0 \text{ V}$

Skleněná trubička

Vodič → připojení elektrody do obvodu

Platinová elektroda
- pokryta platinovou černí

→ **STANDARDNÍ POTENCIÁL E^0**

Hodnoty standardních potenciálů některých kovů

Elektroda	E^0 [V]
Li ⁺ /Li	-3,045
K ⁺ /K	-2,925
Ba ²⁺ /Ba	-2,900
Ca ²⁺ /Ca	-2,870
Na ⁺ /Na	-2,714
Mg ²⁺ /Mg	-2,370
Al ³⁺ /Al	-1,660
Mn ²⁺ /Mn	-1,180
Zn ²⁺ /Zn	-0,763
Cr ³⁺ /Cr	-0,740
Fe ²⁺ /Fe	-0,440
Cd ²⁺ /Cd	-0,403
Co ²⁺ /Co	-0,277
Ni ²⁺ /Ni	-0,250
Sn ²⁺ /Sn	-0,136
Pb ²⁺ /Pb	-0,126
H ⁺ /H ₂	0,000
Cu ²⁺ /Cu	0,337
Ag ⁺ /Ag	0,799
Hg ²⁺ /Hg	0,854

při 25° C

Řada napětí kovů

- pouze jiná forma zápisu podle potenciálů

Zn Cr Fe Cd Tl Co Ni Sn Pb H Cu Ag Au Hg

Zn Cr Fe Cd Tl Co Ni Sn Pb H Cu Ag Au Hg

Kovy vlevo – nejnižší hodnoty potenciálu

Kovy vpravo – nejvyšší hodnoty potenciálu

Kov vlevo je schopen **vytěsnit kov vpravo z jeho soli**

Kov vlevo je redukčním činidlem pro **kov vpravo**:

Kovy ležící před vodíkem reagují s kyselinami za uvolnění vodíku:

Kovy vpravo reagují pouze s kyselinami, které mají oxidační účinky:

Kovy s nižší hodnotou potenciálu redukují kovy s vyšší hodnotou potenciálu

→ Lze tak **porovnávat redukční schopnosti kovů**

Příklad

1) Vypočtete potenciální rozdíl mezi elektrodami článku sestaveného ze standardní zinkové a měděné elektrody, ponořených do roztoku svých solí (o jednotkové molární koncentraci kationtů)

Řešení:

Vyhledáme standardní potenciály Cu a Zn:

$\text{Zn}^{2+}/\text{Zn} = -0,763 \text{ V}$ ...redukční činidlo...záporná elektroda

$\text{Cu}^{2+}/\text{Cu} = 0,337$ ...oxidační činidlo...kladná elektroda

Výpočet:

$$0,337 - (-0,763) = \underline{1,1 \text{ V}}$$

(od vyšší hodnoty odečítáme hodnotu nižší)

Elektroda	E^0 [V]
Li^+/Li	-3,045
K^+/K	-2,925
Ba^{2+}/Ba	-2,900
Ca^{2+}/Ca	-2,870
Na^+/Na	-2,714
Mg^{2+}/Mg	-2,370
Al^{3+}/Al	-1,660
Mn^{2+}/Mn	-1,180
Zn^{2+}/Zn	-0,763
Cr^{3+}/Cr	-0,740
Fe^{2+}/Fe	-0,440
Cd^{2+}/Cd	-0,403
Co^{2+}/Co	-0,277
Ni^{2+}/Ni	-0,250
Sn^{2+}/Sn	-0,136
Pb^{2+}/Pb	-0,126
H^+/H_2	0,000
Cu^{2+}/Cu	0,337
Ag^+/Ag	0,799
Hg^{2+}/Hg	0,854

uvedeno ve směru redukce

Příklad

2) Vypočtete potenciální rozdíl mezi elektrodami článku sestaveného ze standardní hliníkové a olověné elektrody, ponořených do roztoku svých solí (o jednotkové molární koncentraci kationtů)

Řešení:

Vyhledáme standardní potenciály Al a Pb:

$\text{Al}^{3+}/\text{Al} = -1,660$ ...redukční činidlo

$\text{Pb}^{2+}/\text{Pb} = -0,126$ ...oxidační činidlo

Výpočet:

$$-0,126 - (-1,660) = \underline{1,5 \text{ V}}$$

(od vyšší hodnoty odečítáme hodnotu nižší)

Elektroda	E^0 [V]
Li^+/Li	-3,045
K^+/K	-2,925
Ba^{2+}/Ba	-2,900
Ca^{2+}/Ca	-2,870
Na^+/Na	-2,714
Mg^{2+}/Mg	-2,370
Al^{3+}/Al	-1,660
Mn^{2+}/Mn	-1,180
Zn^{2+}/Zn	-0,763
Cr^{3+}/Cr	-0,740
Fe^{2+}/Fe	-0,440
Cd^{2+}/Cd	-0,403
Co^{2+}/Co	-0,277
Ni^{2+}/Ni	-0,250
Sn^{2+}/Sn	-0,136
Pb^{2+}/Pb	-0,126
H^+/H_2	0,000
Cu^{2+}/Cu	0,337
Ag^+/Ag	0,799
Hg^{2+}/Hg	0,854

uvedeno ve směru redukce

Redoxní potenciály a průběh oxidačně-redukčních reakcí

Příklad

3) Doplňte do rovnice reakce šipku, která bude vyjadřovat směr, kterým bude uvedená reakce samovolně probíhat

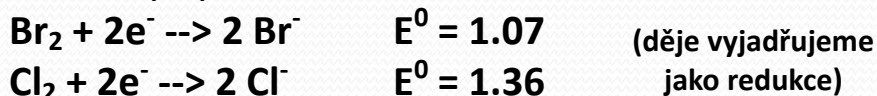

Řešení:

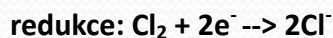
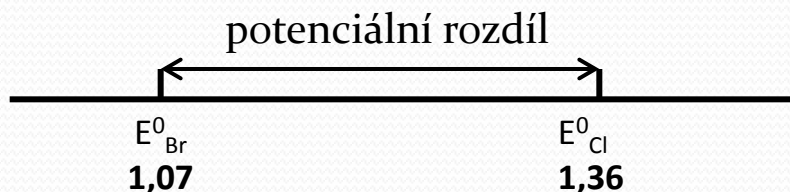
Zapíšeme princip reakce:

Z tabulky vyčteme:

Br⁻ je silnější redukční činidlo než Cl⁻ - reakce probíhá tím směrem, kde dochází k oxidaci Br⁻ a redukci Cl₂

$2 \text{H}_2\text{O} + 2 \text{e}^- \rightarrow \text{H}_{2(\text{g})} + 2 \text{OH}^-_{(\text{aq})}$	-0.83
$\text{Cr}^{3+}_{(\text{aq})} + 3 \text{e}^- \rightarrow \text{Cr}_{(\text{s})}$	-0.74
$\text{Sn}^{4+}_{(\text{aq})} + 2 \text{e}^- \rightarrow \text{Sn}^{2+}_{(\text{aq})}$	+0.13
$\text{Cu}^{2+}_{(\text{aq})} + \text{e}^- \rightarrow \text{Cu}^+_{(\text{aq})}$	+0.13
$\text{SO}_4^{2-}_{(\text{aq})} + 4 \text{H}^+_{(\text{aq})} + 2 \text{e}^- \rightarrow \text{SO}_{2(\text{g})} + 2 \text{H}_2\text{O}$	+0.20
$\text{I}_{2(\text{s})} + 2 \text{e}^- \rightarrow 2 \text{I}^-_{(\text{aq})}$	+0.53
$\text{MnO}_4^-_{(\text{aq})} + 2 \text{H}_2\text{O} + 3 \text{e}^- \rightarrow \text{MnO}_{2(\text{s})} + 4 \text{OH}^-_{(\text{aq})}$	+0.59
$\text{Fe}^{3+}_{(\text{aq})} + \text{e}^- \rightarrow \text{Fe}^{2+}_{(\text{aq})}$	+0.77
$2 \text{Hg}^{2+}_{(\text{aq})} + 2 \text{e}^- \rightarrow \text{Hg}_2^{2+}_{(\text{aq})}$	+0.92
$\text{NO}_3^-_{(\text{aq})} + 3 \text{H}^+_{(\text{aq})} + 2 \text{e}^- \rightarrow \text{HNO}_{2(\text{aq})} + \text{H}_2\text{O}$	+0.94
$\text{NO}_3^-_{(\text{aq})} + 4 \text{H}^+_{(\text{aq})} + 3 \text{e}^- \rightarrow \text{NO}_{(\text{g})} + 2 \text{H}_2\text{O}$	+0.96
$\text{Br}_{2(\text{l})} + 2 \text{e}^- \rightarrow 2 \text{Br}^-_{(\text{aq})}$	+1.07
$\text{Cr}_2\text{O}_7^{2-}_{(\text{aq})} + 14 \text{H}^+_{(\text{aq})} + 6 \text{e}^- \rightarrow 2 \text{Cr}^{3+}_{(\text{aq})} + 7 \text{H}_2\text{O}$	+1.33
$\text{Cl}_{2(\text{g})} + 2 \text{e}^- \rightarrow 2 \text{Cl}^-_{(\text{aq})}$	+1.36
$\text{MnO}_4^-_{(\text{aq})} + 8 \text{H}^+_{(\text{aq})} + 5 \text{e}^- \rightarrow \text{Mn}^{2+}_{(\text{aq})} + 4 \text{H}_2\text{O}$	+1.51
$\text{Co}^{3+}_{(\text{aq})} + \text{e}^- \rightarrow \text{Co}^{2+}_{(\text{aq})}$	+1.82
$\text{F}_{2(\text{g})} + 2 \text{e}^- \rightarrow \text{F}^-_{(\text{aq})}$	+2.87

Použitá literatura

- <http://www.fpv.umb.sk/kat/kch/elektrochem/Elektrochemia/Teoria/3.1.html>
- <http://www.gnj.cz/projekt1/elektrochem/index.html>
- http://www.wikiskripta.eu/index.php/Elektrodov%C3%A9_d%C4%Bje
- <http://chemprof.tripod.com/redtable.htm>
- <http://dragonadam.wz.cz/elektrolyza.html>
- http://users.prf.jcu.cz/sima/analyticka_chemie/elektroa.htm